

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA THANH NIÊN TRONG GIỮ GÌN BẢN SẮC VĂN HÓA DÂN TỘC TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

PROMOTING THE ROLE OF YOUTH IN PRESERVING NATIONAL CULTURAL IDENTITY IN THE CURRENT CONTEXT

NGUYỄN THANH HẢI (*)

Tóm tắt: Bài viết phân tích vai trò của thanh niên trong bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, đồng thời đánh giá thực trạng về vai trò này của thanh niên trong thời gian qua, trên cơ sở đó đề xuất một số giải pháp hướng tới tiếp tục phát huy vai trò của thanh niên trong bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong bối cảnh toàn cầu hóa.

Từ khóa: Bản sắc văn hóa dân tộc; giữ gìn; thanh niên; toàn cầu hóa.

Abstract: The article analyzes the role of youth in preserving and promoting national cultural identity, while assessing the current situation regarding this role in recent years. On that basis, it proposes several solutions aimed at further promoting the role of youth in the preservation and promotion of national cultural identity in the context of globalization.

Keywords: National cultural identity; preservation; youth; globalization.

Ngày nhận bài: 05/01/2026 Ngày biên tập: 30/01/2026 Ngày duyệt đăng: 19/3/2026

1. Vai trò của thanh niên trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc trong bối cảnh toàn cầu hóa

Bản sắc văn hóa dân tộc là tổng hòa những giá trị vật chất và tinh thần mang tính đặc trưng, biểu hiện ở bản lĩnh, tâm hồn, phong cách của dân tộc trong quá trình lịch sử, bao gồm: ngôn ngữ, trang phục, lễ hội, phong tục, nghệ thuật, tín ngưỡng, đạo lý... Trong bối cảnh toàn cầu hóa, bản sắc văn hóa dân tộc không chỉ là nền tảng, mà còn là "bộ lọc" giúp Việt Nam tiếp thu tinh hoa nhân loại mà không bị hòa tan, góp phần khẳng định vị thế quốc gia trên trường quốc tế. Thanh niên Việt Nam hiện nay chiếm gần 1/3 dân số, là lực lượng giữ vai trò xung

kích, sáng tạo trong tiến trình phát triển của cách mạng, như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: "Hỡi Đông Dương đáng thương hại! Người sẽ chết mất, nếu đám thanh niên già cỗi của Người không sớm hồi sinh"⁽¹⁾. Người còn nhấn mạnh: "Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Thật vậy, nước nhà thịnh hay suy, mạnh hay yếu, một phần lớn là do các thanh niên"⁽²⁾. Vì vậy, một trong các nhiệm vụ, giải pháp quan trọng được Người căn dặn trước lúc đi xa để nhắc nhở các tổ chức, lực lượng có trách nhiệm giáo dục, bồi dưỡng thanh niên là "Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết"⁽³⁾.

Từ tư tưởng Hồ Chí Minh và thực tiễn thanh niên tham gia xây dựng, phát triển đất nước, có thể thấy thanh niên có các vai trò cơ bản như sau:

(*) TS; Trường Đại học Luật Thành phố Hồ Chí Minh

Một là, vai trò kế thừa và phát huy truyền thống văn hóa của dân tộc.

Thanh niên là lực lượng trẻ, khỏe, năng động, trí tuệ, tiếp thu và ứng dụng nhanh khoa học, kỹ thuật, công nghệ vào từng lĩnh vực, ngành nghề khác nhau. Sinh ra và lớn lên trong điều kiện hòa bình, đất nước đạt được nhiều thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử trên các lĩnh vực của đời sống xã hội; được gia đình chăm lo, giáo dục, bồi dưỡng, rèn luyện đầy đủ. Do đó, thanh niên hiểu được giá trị của độc lập dân tộc, của hòa bình và bản sắc văn hóa dân tộc là sức mạnh nội sinh, sức mạnh mềm để Nhân dân ta chiến thắng và vượt qua mọi khó khăn, thử thách; thông qua hoạt động học tập, rèn luyện, các hoạt động tham quan, nghiên cứu, tìm hiểu lịch sử dân tộc mà bản sắc văn hóa dân tộc được lưu giữ, nghiên cứu và tìm hiểu một cách đầy đủ, toàn diện. Đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ rõ: “Thế hệ trẻ đã và đang đóng vai trò quan trọng trong việc giữ gìn, bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, nhiều giá trị văn hóa truyền thống của Việt Nam đã được quảng bá rộng rãi trên thế giới thông qua những nỗ lực không ngừng của các bạn trẻ trong các hoạt động giao lưu văn hóa quốc tế, các chương trình văn hóa nghệ thuật đa dạng và sáng tạo⁽⁴⁾.”

Hai là, vai trò kết nối văn hóa từ truyền thống đến hiện đại.

Với những đặc điểm ưu thế vượt trội của tuổi trẻ, thanh niên ứng dụng, sử dụng khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số rất nhanh, qua đó quảng bá, giới thiệu, lan tỏa bản sắc văn hóa dân tộc không chỉ ở phạm vi trong nước, mà còn ra nước ngoài. Trong dòng chảy của toàn cầu hóa diễn ra mạnh mẽ, những hành động, việc làm của thanh niên trong việc kết nối giữa truyền thống và hiện đại một mặt giữ gìn, bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc, mặt khác lan tỏa bản sắc văn hóa dân tộc ra bên ngoài, góp phần nâng cao vị thế, uy tín của đất nước trên trường quốc tế.

Ba là, vai trò tham gia đấu tranh bảo vệ bản sắc văn hóa dân tộc trước sự xâm nhập của văn hóa ngoại lai.

Toàn cầu hóa mở ra nhiều thời cơ, vận hội để giao lưu, hợp tác phát triển về văn hóa, song cũng tiềm ẩn nguy cơ xâm nhập của văn hóa ngoại lai làm biến dạng bản sắc văn hóa tốt đẹp của dân tộc. Do đó, thanh niên có vai trò quan trọng trong việc đấu tranh, ngăn chặn không cho văn hóa xấu độc thâm nhập vào xã hội làm phai nhạt bản sắc văn hóa của dân tộc. Thông qua những hoạt động thực tiễn như tham quan trải nghiệm các di tích cách mạng, tìm hiểu các anh hùng trong lịch sử, biểu diễn văn hóa, văn nghệ... thanh niên đã góp phần quan trọng vào việc phòng, chống sự xâm nhập của văn hóa ngoại lai, đấu tranh, phản bác quan điểm sai trái, phản động của các thế lực thù địch, xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

2. Thực trạng thanh niên tham gia giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc trong bối cảnh toàn cầu hóa

Thời gian qua, dưới sự lãnh đạo của cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương, lực lượng thanh niên cả nước đã quán triệt và nhận thức sâu sắc tầm quan trọng trong quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về phát triển văn hóa là nền tảng tinh thần vững chắc của xã hội. Tinh thần yêu nước, ý thức cộng đồng, trách nhiệm xã hội của thanh niên được thể hiện tốt qua các hoạt động thực tiễn như: giúp đỡ đồng bào bị ảnh hưởng bởi thiên tai, lũ lụt, chung tay xây dựng nông thôn mới, chiến dịch hè tình nguyện, tham gia vào các hội thi, hội thao văn hóa, văn nghệ, sáng tác, biểu diễn... Nhiều chương trình của Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tổ chức phát động đã thu hút được đông đảo đoàn viên thanh niên hưởng ứng, tham gia, qua đó góp phần quan trọng vào việc giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc. Đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm đã đánh giá: “Những năm gần đây, thế hệ trẻ Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng trên các lĩnh vực học thuật, thể thao và văn hóa, góp phần khẳng định vị thế đất nước trên trường quốc tế. Thanh niên Việt Nam liên tục giành được các giải thưởng uy tín trong các kỳ thi quốc tế về toán học, vật lý, hóa học, tin học, sáng tạo khoa học kỹ thuật, nghệ thuật⁽⁵⁾...”

Bên cạnh kết quả đạt được, vai trò của thanh niên trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc cũng còn một số hạn chế như: nhận thức, trách nhiệm của một số cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương trong tuyên truyền, giáo dục, phổ biến tầm quan trọng giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc cho thanh niên chưa sâu sắc, toàn diện, chưa gắn với phát triển bền vững, chưa cụ thể hóa vào từng khu vực, địa bàn để đưa bản sắc văn hóa dân tộc trở thành một nguồn lực văn hóa. Một bộ phận thanh niên chưa tích cực, chủ động nghiên cứu, tìm hiểu bản sắc văn hóa dân tộc; tiếp nhận văn hóa bên ngoài trái với thuần phong mỹ tục của dân tộc, không phù hợp với bản sắc văn hóa của đất nước. Một bộ phận thanh niên, trong đó có sinh viên các trường đại học có lối sống thực dụng, chưa biết nhiều đến bản sắc văn hóa dân tộc, chưa chú trọng đến việc tự nghiên cứu, tự tìm hiểu bản sắc văn hóa dân tộc để làm giàu thêm kiến thức cho bản thân; thậm chí có một bộ phận thanh niên trong quan hệ, giao tiếp với nhau thiếu văn hóa; chưa biết cách lan tỏa bản sắc văn hóa dân tộc ra thế giới.

3. Một số biện pháp phát huy vai trò của thanh niên trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc giữa dòng chảy toàn cầu hóa hiện nay

Một là, tiếp tục nâng cao nhận thức, trách nhiệm của thanh niên về tầm quan trọng trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc trong bối cảnh toàn cầu hóa.

Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ rõ: “Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng, là nhiệm vụ quan trọng của cả hệ thống chính trị và của toàn xã hội... Xây dựng và nuôi dưỡng một thế hệ thanh niên mạnh mẽ, trí tuệ và văn minh chính là nền tảng vững chắc để Việt Nam không ngừng vươn lên, trở thành quốc gia phát triển, biểu tượng của khát vọng, sức mạnh và ý chí dân tộc”⁽⁶⁾. Vì vậy, cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương và thanh niên cần quán triệt và thực hiện nghiêm quan điểm, đường lối của Đảng, chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước về xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm

đà bản sắc dân tộc. Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương đối với thanh niên. Đồng thời, thanh niên cần nhận thức được trách nhiệm, tích cực đồng hành tham gia các hoạt động chính trị của cơ quan, đơn vị, địa phương; xác định giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc là một nhiệm vụ chính trị, là tiêu chí đánh giá, xếp loại cán bộ, đoàn viên thanh niên, bình xét, khen thưởng cuối năm.

Hai là, tiếp tục đổi mới nội dung, hình thức, biện pháp giáo dục đạo đức, lối sống, bản sắc văn hóa dân tộc cho thanh niên.

Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ rõ: “Văn hóa là yếu tố không thể thiếu được trong chiến lược phát triển con người... Mục tiêu là xây dựng con người Việt Nam giàu bản sắc dân tộc: yêu nước, nhân ái, sáng tạo, hội nhập mà không hòa tan”⁽⁷⁾. Theo đó, cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương cần cập nhật, bổ sung những nội dung mới về bản sắc văn hóa dân tộc để giáo dục, bồi dưỡng phẩm chất đạo đức, lối sống cho thanh niên. Lồng ghép nội dung giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng với giáo dục bản sắc văn hóa dân tộc cho thanh niên; từng bước hình thành, phát triển phẩm chất, nhân cách của thanh niên trong thời kỳ mới, xây dựng lớp thanh niên có tâm trong, trí sáng, hoài bão lớn để đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, mở cửa, hội nhập quốc tế sâu rộng, toàn diện trên các lĩnh vực.

Tăng cường các hoạt động thực tiễn trong thanh niên ở các cơ quan, đơn vị, địa phương, như tổ chức tham quan các di tích lịch sử cách mạng, kháng chiến, tổ chức những buổi tọa đàm, hội thảo khoa học có sự tham gia của các Anh hùng lực lượng vũ trang, nhân chứng lịch sử... Thông qua đó, không chỉ giáo dục, bồi dưỡng về đạo đức, lối sống và các giá trị bản sắc văn hóa dân tộc cho thanh niên, mà còn góp phần quan trọng vào xây dựng động cơ, ý chí, hành động đúng đắn cho thanh niên trong quảng bá, giới thiệu, lan tỏa bản sắc văn hóa dân tộc đối với du khách quốc tế.

Ba là, tổ chức Đoàn các cấp thường xuyên đổi mới nội dung, hình thức hoạt động để phát huy vai trò của thanh niên trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc.

Cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ rõ: “Chăm lo xây dựng, củng cố, tổ chức đoàn thực sự vững mạnh cả về tư tưởng, chính trị, tổ chức và hành động, thực sự trở thành đội quân xung kích của cách mạng, lực lượng nòng cốt của tuổi trẻ, đội dự bị tin cậy của Đảng”⁽⁸⁾. Theo đó, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh không ngừng đổi mới về nội dung, hình thức hoạt động để tập hợp, đoàn kết, quy tụ sức mạnh của đông đảo thanh niên vào giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc. Về nội dung, Đoàn Thanh niên cần tăng cường giáo dục, bồi dưỡng về lý tưởng cách mạng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội cho thanh niên; có tinh thần, trách nhiệm cao sẵn sàng đi bất cứ đâu, làm bất kỳ việc gì khi Tổ quốc cần, không ngại khó, ngại khổ, có tinh thần “7 dám”... Về hình thức, biện pháp, cần xây dựng chương trình, kế hoạch hành động của thanh niên phù hợp, hiệu quả với đặc điểm tình hình, yêu cầu ở mỗi cơ quan, đơn vị, địa phương, trong đó tập trung vào nêu gương người tốt, việc tốt trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc là thanh niên; tổ chức học tập, quán triệt những quan điểm, đường lối của Đảng về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam trong kỷ nguyên mới; thông qua các hoạt động biểu diễn văn hóa, tặng quà, thăm hỏi các gia đình cách mạng, giúp đỡ người có hoàn cảnh khó khăn... để phát huy hơn nữa vai trò của thanh niên trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc.

Bốn là, phát huy tính tích cực, chủ động của thanh niên trong giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc giữa dòng chảy hội nhập quốc tế hiện nay.

Tổng Bí thư Tô Lâm nhấn mạnh: “Chính thanh niên mới là lực lượng quyết định thành công của các mục tiêu. Mọi thanh niên Việt Nam cần chủ động học tập, rèn luyện và không ngừng phấn đấu để khẳng định bản thân. Thế hệ trẻ cần tự tin bước ra thế giới, mang theo hành trang là tri thức sâu rộng, thể chất khỏe mạnh và tâm hồn giàu bản sắc văn hóa Việt Nam”⁽⁹⁾. Với tinh thần này, thanh niên tích cực, chủ động tự bồi dưỡng, tự nghiên cứu, tìm hiểu bản sắc văn hóa dân tộc, xem đây là nhiệm vụ thường xuyên, không ngừng, không nghỉ, được tiến hành ở mọi lúc, mọi nơi. Tận dụng thời gian học tập để nghiên cứu,

sưu tầm, tìm hiểu bản sắc văn hóa dân tộc thông qua các phương tiện thông tin truyền thông và môi trường khác nhau.

Bên cạnh đó, các tổ chức, cá nhân cần tạo điều kiện thuận lợi để thanh niên phát huy sở trường, thế mạnh của mình ở các lĩnh vực, hoạt động, nhất là đối với việc giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc; có cơ chế, chính sách động viên, khen thưởng kịp thời đối với thanh niên có nhiều đóng góp vào hoạt động giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc; đồng thời, chấn chỉnh, nhắc nhở, xử lý nghiêm theo đúng quy định pháp luật đối với thanh niên sử dụng trang phục phản cảm, phát ngôn tùy tiện, không mang tính xây dựng, dàn dựng video clip có nội dung trái với bản sắc văn hóa dân tộc, kích động bạo lực, ảnh hưởng tiêu cực đến xã hội.

Văn hóa là hồn cốt, là sức mạnh mềm của dân tộc, đã làm nên dáng hình của đất nước; văn hóa được đặt ngang hàng với kinh tế, chính trị và xã hội, là yếu tố quan trọng bảo đảm sự phát triển ổn định, bền vững của đất nước. Giữa dòng chảy của toàn cầu hóa mạnh mẽ, giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc không chỉ là yêu cầu, nhiệm vụ mang tính cấp bách trước mắt, mà còn là vấn đề chiến lược cơ bản lâu dài của cách mạng Việt Nam. Việc phát huy vai trò này cần có sự tham gia của các tổ chức, lực lượng và sự tự giác của thanh niên nhằm hướng đến vừa trang bị hệ thống tri thức, kiến thức, hiểu biết về bản sắc văn hóa dân tộc, vừa nâng tầm giá trị bản sắc văn hóa dân tộc giữa dòng chảy của toàn cầu hóa để góp phần đưa đất nước vươn tới hùng cường và phát triển./.

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 2, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.144.

(2) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, sdd, tr.216.

(3) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 15, sdd, tr.622.

(4), (5), (6), (7), (9) Tô Lâm, *Tương lai cho thế hệ vươn mình*, <https://baochinhphu.vn>, ngày 25/3/2025.

(8) Nguyễn Phú Trọng, *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb CTQG-ST, H.2022, tr.313.